

Afdelingen for erhvervsfaglige
uddannelser

Vester Voldgade 123
1552 København V.
Tlf. 3392 5600
Fax 3392 5666
E-mail uvm@uvm.dk
www.uvm.dk
CVR nr. 20-45-30-44

Tilsynsrapport, Grindsted Landbrugsskole, 30. januar 2009

17. juli 2009

Deltagere

Sags nr.:
065.357.021

Fra skolen: forstander Kurt Østergaard, inspektør Jens Åby, koordinator for udlandsafdelingen Per Fink Nielsen. Formand for bestyrelsen Henning Urup og underviser og lærernes repræsentant i bestyrelsen Anne Eriksen deltog i den sidste del af mødet.

Fra Undervisningsministeriet: kontorchef Jørgen T. Møller, fuldmægtig Tina Høpfner Christensen, undervisningskonsulent Philip Pedersen, fagkonsulent Steen Forsmann.

Anledning til besøget: Tilsynet skyldes det relativt store optag af udenlandske elever til uddannelsen faglært landmand og landmandsuddannelsen, herunder at klarlægge, hvordan skolen har udfyldt og udfylder de givne rammer for disse uddannelser. Tilsynsbesøget skal ses i sammenhæng med besøg på fem andre landbrugsskoler.

Mødet fandt sted på Grindsted Landbrugsskole.

Vedlagt bilag, der indeholder dagsorden og oversigt over materialer.

Rapport fra besøget

Møde med administration og ledelse

1. Udbud, information og markedsføring overfor udenlandske praktikanter

Udbud: Skolen begyndte at optage udenlandske praktikanter for godt 10 år siden. I begyndelsen især fra Letland. I 2006, 2007 og indtil april 2008 optog skolen i alt 280 udenlandske praktikanter, svarede til 113,7 årselever. Af de 280 var 264 praktikanter fra Ukraine, 13 fra Rusland, to fra Moldavien og en ikke oplyst.

Opholdsgrundlaget er i alle tilfælde praktikantordningen. Skolen har haft en løbende kontakt med Udlændingesservice, og alle praktikværter har været godkendt til at uddanne elever og at modtage praktikanter.

Skolen har oplyst, at den med engelsk som undervisningssprog i 2006 til april 2008 har gennemført 12 modul 1 b-hold med forudgående praktik og to modul 1 a-hold med efterfølgende praktik og evt. 1 b-forløb. Skolen har udleveret holdlister for yderligere et hold 1 a og et hold 1 b for efteråret 2009 og har startet et hold op i februar 2009.

Skolens praksis for optag af udenlandske ansøgere har varieret. Tidligere opsøgte skolen selv praktikanter i deres hjemland. Senere skete optaget primært på baggrund af henvendelser fra landmænd og praktikanter. Praksis har været, at de to parter indgik en uddannelsesaftale, der inkluderer praktiktid og skoleperiode for modul 1 b. Praktikanterne var typisk fritaget for modul 1 a.

Skolen oplyste, at praktikanterne havde afsluttet eller var i gang med en uddannelse i deres hjemland på et teoretisk niveau, der er på højde med eller højere end ungdomsuddannelsesniveau. Og som praktikanterne refererer til at være på universitetsniveau – jf. gennemført elevundersøgelse. Skolen oplyste, at med hensyn til det praktiske og forbindelsen mellem teori og praksis er praktikanterne på et lavt niveau.

Praktikanten søgte herefter Udlændingesservice om forlængelse af opholdstilladelsen eller om en ny opholdstilladelse som praktikant. Det nye opholdsgrundlag var typisk givet for den resterende tid, som praktikanten kunne opholde sig i landet hvorved praktikanten kan deltage i et skoleophold, typisk på 5 måneder, der er varigheden af modul 1 b.

Skolen har ikke udbudt modul 2 på engelsk og praktikanter, der har ønsket modul 2, blev henvist til Kalø Landbrugsskole. Skolen er bekendt med ét konkrete eksempel på en praktikant, der har gennemført hele uddannelsen til faglært landmand, således at der er udstedt uddannelsesbevis.

Information/markedsføring: Tidligere opsøgte skolen studerende og uddannelsesinstitutioner i Ukraine, idet skolen én gang om året tog til Ukraine for at skaffe praktikanter til landmænd på egnen.

Incitamentet for skolen var, at praktikanterne efterfølgende skulle optages på skolen. To tidligere praktikanter på skolen har været aktive i at skaffe nye praktikanter til Danmark, men skolen har ikke betalt for denne indsats. Det er skolens indtryk, at de, der kom Danmark, har måttet betale for at komme herop i praktik dvs. et gebyr til en agent.

2. Dokumentation i forbindelse med optag

Udvælgelse: Skoleopholdet blev aftalt mellem landmand og praktikant, hvorefter landmanden henvendte sig til skolen, hvor der blev aftalt et møde mellem skole og elev. På mødet blev der set på praktikantens sprogkundskaber, øvrige kundskaber, praktik og visum. Der blev herefter indgået en uddannelsesaftale mellem praktikvært og praktikant. Det skete typisk med tilbagevirkende kraft, således at aftalen tidsmæssigt også kom til at inkludere den forudgående praktik hos landmanden, jf. nedenfor.

Skolen lagde til grund for optagelsen af praktikanternes elevernes uddannelse fra hjemlandet, der var angivet i deres praktikantvisum. Skolen lagde udlændingemyndighedens vurdering af relevansen af uddannelsen i hjemlandet til grund for evt. godskrivning. Der forelå således ikke en konkret dokumentation for godskrivning for modul 1 a, men skolen oplyste, at godskrivning for modul 1 a skete på baggrund af elevens tidligere uddannelse og praktik.

Skolen oplyste, at den har haft tillid til de godkendte praktiksteders oplæring af udenlandske praktikanter, hvorfor skolen ikke har foretaget en individuel gennemgang af de udenlandske praktikanter faglige kunnen ved optagelsen på skolen. Skolen påpegede, at tilsvarende praksis gør sig gældende for danske elever. Skolen oplyste, at Meritudvalget har været vidende om denne praksis, hvorfor skolen ikke har inddraget udvalget.

Skolen oplyste, at den har deltaget i alle møder med Meritudvalget. Ministeriet konstaterede, at skolen derfor også må have modtaget det brev, som er udsendt af udvalget ved Knud Pedersen, og som er dateret den 2. maj 2007. I brevet meddeles landbrugsskolerne, at de skal indsende oplysninger til Meritudvalget vedr. udenlandske praktikanter.

Ministeriet påpegede, at skolen skal foretage en individuel kompetencevurdering af de enkelte ansøgere - også de udenlandske. Er skolen ikke i stand til at vurdere niveauet af en udenlandsk uddannelse, skal de søge oplysning herom, hvilket bør ske til CIRIUS. Skolen oplyste, at det har den ikke benyttet sig af tidligere.

Indgåelse af uddannelsesaftaler: Skolen oplyste, at det i uddannelse til faglært landmand tidligere var praksis, at uddannelsesaftalen først blev aftalt og indgået efter eleven havde arbejdet på et landbrug, der var godkendt af

praktikudvalget. Ved uddannelsesaftalens indgåelse blev praktikantens forudgående beskæftigelse hos landmanden medtaget. Uddannelsesaftalen tilbagedateres således, at den starter på det tidspunkt hvor eleven har påbegyndt en ansættelse hos en landmand. Dette skete under forudsætning af, at landmanden var godkendt som praktikvirksomhed. Aftalen blev således indgået, så den også omfatter den forudgående ansættelse i den godkendte virksomhed – uanset arbejdet under ansættelsen, hvis blot praktikpladsen var godkendt. Denne praksis blev overført ved indgåelse af uddannelsesaftaler for udenlandske praktikanter.

Ministeriet påpegede, at den anvendte praksis må ophøre omgående, da den ikke kan forenes med de gældende regler for uddannelsen til landmand. Skolen oplyste hertil, at Knud Pedersen har meddelt skolerne, at med den nye uddannelse skal uddannelsesaftalen dateres fra indgåelsestidspunktet.

Ministeriet henviste til hovedbekendtgørelsens § 54 om godskrivning og påpegede, at skolen skal være mere omhyggelig i sin kompetence- og dermed meritvurdering af ansøgerne, udenlandske som danske. Skolen skal således tilbyde eleven anden undervisning, hvis eleven allerede på forhånd har de kompetencer, der skal tilbydes på det aktuelle niveau. Hvis eleven har en uddannelsesaftale og afkortningen udgør mere end 4 uger, skal skolen forelægge afkortelsen for det faglige udvalg med henblik på udvalgets eventuelle afgørelse om en tidsmæssig afkortning af elevens samlede uddannelse.

Opholdsgrundlag De udenlandske praktikanter bliver optaget på skolen med et opholdsgrundlag som praktikant.

Det fremgår af et eksempel på uddannelsesaftale med tilhørende opholdstilladelse, at personen har fået opholdstilladelse, som praktikant med tilladelse til at blive optaget på Grindsted Landbrugsskole.

Skolen har haft møde med Udlændingesservice, der også har holdt oplæg i forskellige sammenhænge omkring opholdsreglerne for praktikanter i samspil med uddannelser inden for landbruget. Ministeriet konstaterede, at et referat fra et møde mellem skolen og Udlændingesservice den 29. oktober 2006 tyder på, at skolen har været vidende om sondringen mellem praktikanter og elever/studerende. Det fremgår af skolen referat fra mødet, ”Modul 2 kan være lovligt, hvis det kan gøres indenfor 1 år (ungdomsuddannelse) – det vil sige visum til uddannelse kan forlænges ud over de seks måneder. Udlændingesservice var dog uklar omkring dette, og bliver det aktuelt har vi brug for et møde om netop dette punkt”. Skolen har i øvrigt oplyst, at Udlændingesservice ikke stillede tvivl om opholdsgrundlaget i forbindelse med landbrugsskoleophold. Skole bemærker: ”Det antydes, at skolen i 2006 skulle være blevet opmærksom på skelnen mellem skelnen mellem opholdsgrundlag efter praktikantordningen og studieordningen i en sådan grad at vi ændrede opholdsgrundlag for vores udenlandske elever. Skolen har ikke opfattet det på den måde”.

Ministeriet påpegede, at skolen skal behandle danske og udenlandske elever på principielt samme måde. De optages på lige vilkår, men for udlændinge indgår det særlige moment, som beror på, at de skal have tilladelse til at arbejde og blive undervist i Danmark.

Ministeriet konstaterede, at undervisning af praktikanter ikke er uddannelse, men netop undervisning, der burde være afholdt som kursusvirksomhed. Der er forskel på at rekruttere udenlandske praktikanter, der passer specifikt ind i tilrettelagte forløb med dele af landbrugsuddannelsen, frem for danske elever, der skal følge uddannelsen fra start til slut.

Skolen har her tilkendegivet: "Vi anser dette som en tolkning fra ministeriet. Forløbet, som de udenlandske elever er tilbudt, er ikke et specielt forløb, men et forløb svarende til det forløb vi laver for danske elever. Indholdet er det samme som der gives på et almindeligt modul 1 b, og eleverne har selv valgt dette forløb. Det er bestemt heller ikke alle elever der følger uddannelsen fra start til slut."

Skal de udenlandske praktikanter gennemføre en dansk uddannelse, så skal der søges opholdstilladelse med henblik på studieophold. Det forudsætter blandt andet, at de kan færdiggøre uddannelsen inden for opholdstilladelsens varighed. Skal uddannelsen forkortes, så skal der foretages en omhyggelig kompetencevurdering af den enkelte uddannelsessøgende.

Skolen oplyste, at den opfylder sin forpligtigelse i forbindelse med praktikanter, der ikke møder op til undervisning som aftalt, idet skolen i de få tilfælde, der er tale om, underretter Udlændingetjenesten, arbejdsgiveren og AER.

3. Undervisningens tilrettelæggelse og gennemførelse

Virksomhedsforlagt undervisning Ministeriet gjorde opmærksom på, at skolen skal være opmærksom på forsikringsreglerne i forbindelse med virksomhedsforlagt undervisning. Skolen oplyste, at den ikke har skriftlige aftaler som sådan. Der er typisk tale om, at to elever kommer i praktik hos en landmand for en dag. De bliver kørt derud af en lærer. Det er derefter landmandens opgave at informere og undervise eleven. Landmanden er ikke forpligtet til skriftligt at dokumentere det gennemgæede, samt elevens evner. Kvaliteten sikres gennem et afkrydsningsskema, hvor der fremgår, hvad eleven har lært og skal lære.

4. Bedømmelse, prøver og elevresultater

Beviser: Skolen har oplyst, at den har udstedt uddannelsesbevis til én udenlandsk elev som faglært landmand. Skolen har udskrevet § 26 beviser (svejsning). Ligeledes udstedes der malkebevis til alle, der gennemfører den del af 1 b.

Praktikerklæringer: Skolen har ikke systematisk modtaget praktikerklæringerne fra praktikvirksomhederne.

Prøver: Der er ingen prøve efter modul 1 b, men der gives løbende bedømmelse og en standpunktsbedømmelse for alle elever – også udenlandske – med karakterer i alle fag.

Skolen har ført lister med standpunktsbedømmelser til brug for udstedelse af skoleudtalelse og til at give et billede af kvaliteten af undervisningen. Skolen har ikke brugt karaktererne til at danne sig et sammenhængende billede af de udenlandske praktikanter uddannelsesmæssige baggrund og deres karakter under uddannelsen.

5. Lærerkompetencer

Skolen foretager en faglig og sproglig vurdering af de lærere, der skal undervise de udenlandske praktikanter, og skolen finder, at de kompetente til det. Skolen er på vej med den pædagogiske grunduddannelse af lærerne.

Skolen påpegede, at der mellem de udenlandske elever er en stor debat omkring uddannelsen og praktiksteder. Der ses eksempler på, at praktikværter er blevet black-listet grundet dårlig behandling af praktikanter.

6. Økonomiske opgørelser

Egenbetaling: Af et udleveret eksempel på en faktura til en elev fremgår, at kost og logi beskrives som kursus afgift. Skolen oplyste, at det er en tidlig praksis, da der reelt var tale om kursusaktivitet. Ministeriet gjorde opmærksom på og gennemgik reglerne for elevers egenbetaling af undervisningsmidler.

Ministeriet oplyste, at bekendtgørelsen om kost og logi endnu (januar 2009) ikke er blevet ændret, men principperne i de gamle regler skal fortsat gælde for landbrugsuddannelsen.

Det fremgår i øvrigt af bekendtgørelsen for egenbetaling af undervisningsmidler, at det i samråd med eleverne skal besluttes, hvilke undervisningsmidler, eleverne selv skal anskaffe. Dette gælder alene grundforløbet. Der skal dog være rimelighed i kravene til elevernes egen anskaffelser af undervisningsmidler på hovedforløbet.

Møde med elever/praktikanter

I januar 2009 har skolen ikke udenlandske praktikanter. Skolen udvalgte i stedet 10 danske elever, hvoraf en er på det nye grundforløb, fem på modul 1 b og fire på modul 2. De fleste havde 10. klasse, to i kombination med 1 a, enkelte andre var fortsat på modul 1 a alene med en 9. klasse baggrund. Tre af eleverne havde været optaget på hhv. teknisk skole, jord til bord og service og 1 år på htx.

Alle elever tilkendegav, at de forventede at fortsætte med at arbejde med landbrug efter uddannelsen, idet ca. halvdelen forestillede sig, at de vil tage mindst overbygningsuddannelse til driftsleder eller landbrugsteknolog.

Eleverne er blevet kompetencevurderet, men de har ikke fået godskrivning og gav udtryk for, at det var vigtigere at følge sit hold af hensyn til det sociale miljø end at opnå godskrivning på grund af tidligere skoleforløb. Eleven, der havde gået på hxt fandt, at det ikke var relateret til landbruget, hvorfor han gerne ville følge hele uddannelsesforløbet, med vægt på praktisk arbejde.

De 10 elever var jævnt fordelt på retninger svin, kvæg og planteavl, idet ingen af de 10 elever havde heste som speciale. Et par elever havde dog deres egen hest med, men det var ikke knyttet til uddannelsen.

Eleverne gav udtryk for, at undervisningsformerne er varierede – primært fordi lærerne er forskellige. Variationen afspejler således ikke en fælles uddannelsesplanlægning. Eleverne udtrykte stor tillid til, at det, lærerne sørger for, at de lærer det, de skal, og at de kommer sikkert igennem uddannelsen. At tingene foregår på samme måde fra hold til hold blev vurderet positivt; det skaber klarhed og tryghed at være på rette vej.

Skolen har ikke eget landbrug, men eleverne kommer på de landbrug, som skolen samarbejder med. Eleverne vurderede, at det er fint, for brugene vil altid have den nyeste teknologi, hvilket et skolebrug ville have svært ved. De vurderede deres oplæring i praktikken meget positivt – kun enkelte dårlige erfaringer. Der bliver foretaget midtvejsevalueringer med deres ordinære praktikvært, hvor skolen også er med.

De arbejder på brugene sammen med udenlandsk arbejdskraft, herunder praktikanter og færdiguddannede. Det går fint med at kommunikere på engelsk, når også lidt danske og hånd- og kropssprog tages til hjælp. Eleverne beskrev det som en positiv oplevelse og udfordring, bl.a. det at kunne hjælpe andre.

Eleverne er glade for, at der indgår udenlandsrejse på modul 2 (Slovakiet og Sydafrika). Flere planlægger i øvrigt, at de skal på længere ophold efter uddannelsen fx Australien, Canada eller USA.

Eleverne tilkendegav, at den nye uddannelse vanskeliggør udenlandsophold, fordi tidsrammen for uddannelse nu er fast, hvor man under faglært landmand havde 8 år til at gøre uddannelsen færdig. De mente også at have hørt fra en vejleder, at støtteordningerne var forringede.

Afslutningsvis tilkendegav alle elever, at de vil anbefale deres uddannelse til andre unge, og at de også alle vil anbefale skolen.

Det bemærkes, at ministeriet i februar 2009 gennemførte en spørgeskemaundersøgelse blandt de 22 ukrainske praktikanter, som skolen optog efter tilsynsbesøget. Undersøgelsen bekræfter blandt disse elever bekræfter det samme positive indtryk af undervisningen, som de danske elever gav udtryk for.

Møde med lærerne

Der blev gennemført en samtale med to af de lærere, der underviser udenlandske praktikanter.

Begge er agronomer og har en bred erfaring indenfor faget, hvilket de beskrev som kendetegnende for skolens 14 undervisere, hvoraf to er på pædagogisk grunduddannelse i år. De føler sig godt klædt på til at undervise på engelsk ud fra deres forudsætninger fra egen uddannelse og arbejde, men gav udtryk for, at de kan få efteruddannelse, hvis de finder det nødvendigt. Det er det daglige arbejde, der lægger en begrænsning på omfanget af efteruddannelse, ikke skolen tilbud.

Underviserne oplyste, at danske og udenlandske elever ikke undervises sammen og i øvrigt har begrænset kontakt, bortset fra ved særlige sociale arrangementer.

De udenlandske praktikanter har et højt fagligt niveau for så vidt angår teoretisk viden fx om fysiologi. De er positive og lærevillige og i stand til at arbejde selvstændigt, idet lærerne overfor udenlandske elever nok vælger en mere kontakt undervisningsform og nævner, at det er få praktikanter, der har for dårlige engelskkundskaber.

Skolen giver de udenlandske elever indsigt i, hvordan den teoretiske viden kan anvendes i en praktisk sammenhæng, uanset om det vedrører viden om jordbundsforhold, jordbehandling og gødning eller tilvækst i svineproduktionen og ydelse ved kvægbrug. På det område er de udenlandske elevers kundskaber ringe, ligesom deres kendskab til moderne driftsformer og driftsteknik kan øges, blandt andet vedrørende ressourceanvendelse og miljøhensyn.

Skolen anvender det engelsksprogede materiale, som udgives af Landbrugsforlaget, idet der desuden suppleres med egne materialer. Lærerne nævnte, at deres erfaringer med udenlandske elever er, at mange gerne vil blive i landet, og at det faktisk også er muligt for en stor del at fortsætte hos deres landmand.

Afsluttende møde med ledelsen

I denne del af mødet deltog formand for bestyrelse Henning Urup og lærerrepræsentant i bestyrelsen Anne Eriksen.

Ministeriet konstaterede, at indtrykket er god undervisning og uddannelseskvalitet, hvilket bekræftes af samtalen med de danske elever.

Ministeriet konstaterede, at skolens hidtidige praksis for optag af udenlandske praktikanter ikke kan fortsætte.

Ministeriet konstaterede, at skolen har gjort sig anstrengelser for at holde sig vidende om regler for optagelse af udenlandske ansøgere, fx ved at skolen har haft en tæt kontakt med Udlændingesservice. I den forbindelse blev skolen i 2006 opmærksom på skellen mellem opholdsgrundlag efter praktikantordning og opholdsgrundlag efter studiereglerne, jf. skolens referat efter møde med Udlændingesservice, citeret ovenfor side 5.

Undervisningsministeriet konstaterede, at skolen ikke har anvendt den iagttagelse i sin videre behandling i optaget af udenlandske praktikanter, da skolen har haft opfattelsen af, at det er Udlændingesservice, der træffer en afgørelse om opholdsgrundlaget når praktikanten fremsender en uddannelsesaftale. Skolen har ikke før 2008 søgt oplysninger i Undervisningsministeriet om, hvordan reglerne skal forstås.

Skolens oplyste, at dens rolle vedr. ansøgning til Udlændingesservice er at bistå med at udfærdige en uddannelsesaftale og erklære, at skolen er villig til at optage eleven på skoleophold. Skolen forholder sig ikke til, hvad ansøgeren bruger oplysningerne til, idet det er et anliggende mellem ansøger og Udlændingesservice. Skolen har ikke forholdt sig til opholdsgrundlaget, da det er Udlændingesservices ansvar. Skolen henviste til, at der på Udlændingesservices hjemmeside står, at praktikanter kan få et skoleophold. Det er efter skolens opfattelse det, som skolemoduler i uddannelse til faglært landmand skal anvendes til. Derfor er det skolens opfattelse, at den har været i god tro ved optagelse af udenlandske praktikanter.

Ministeriet gjorde opmærksom på,

- at uddannelsesaftaler ikke kan tilbagedateres, men derimod skal indeholde angivelse af godskrivning,
- at der skal foreligge konkret dokumentation som grundlag for kompetencevurdering og godskrivning,
- at skolen er ansvarlig for at indhente praktikerklæringer.

Ministeriet anmodede om at få tilsendt

Skema over de udenlandske elever indeholdende; CPR, navn, angivelse af uddannelsesaftale fra/til, angivelse af opholdstilladelse fra/til, skoleperiode fra(til (her 1 b). Kopi af opholdstilladelse og uddannelsesaftale bedes vedlagt som bilag.

Bilag

1. Dagsorden

- 9.00 – 10.00 Indledende møde med administration og ledelse
- 10.00-10.30 Rundvisning
- 10.30-11.45 Møde med administration og ledelse
- 11.45-12.30 Frokost
- 10.30-11.15 Møde med danske elever
- 13.00-14.00 Møde med lærerne
- 12.30-14.00 Fortsat møde med administration og ledelse
- 14.00-15.00 Ministeriet holder internt møde
- 15.00-16.30 Afsluttende møde med administration og ledelse

2: Materiale tilgængeligt på skolens hjemmeside

Studiehåndbog for modul 1 a, men modul 1 b ses ikke. Skolen har oplyst, at den findes under Kvalitet/grundlag for undervisning/1 b beskrivelse. Ministeriet konstaterer, at det er korrekt, men den er ikke udarbejdet efter den bekendtgørelse for faglært landmand, der var gældende indtil 1. juli 2008. jf. bek. nr. 377 af 38/4 2006.

Lokal undervisningsplan – men noget overfladisk for grundforløbet og mangler for hovedforløbet. Skolen oplyser, at den er under udarbejdelse.

Der ses ikke at være overgangsregler fra den gamle til den nye uddannelse. Skolen oplyser, at de findes under Uddannelse/generel information. Ministeriet ser ikke, at der er en beskrivelse, der beskriver overgangen for elever, der er påbegyndt uddannelse til faglært landmand og ønsker at skifte til den nye landmandsuddannelse.

3. Materiale modtaget fra skolen inden besøget

Modtaget den 23. 1. 2009.

Materialer, der blev anmodet i forbindelse med besøget
Modtaget den 9.2. 2009, jf. mail til skolen fra den 4.2. 2009.